

Yttrande över betänkandet Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83)

Utbildningsdepartementet har begärt att Länsstyrelsen i Gävleborgs län ska yttra sig över nedan angiven remiss.

Ärende: U2018/04684/UF

Remiss: Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Gävleborgs län (Länsstyrelsen) har inte några särskilda kommentarer att lämna vad gäller de generella huvuddragen i betänkandet.

Länsstyrelsen anser att det är bra att ett krafttag tas på den oreglerade tolkmarknaden till främjande för dels de som är i behov av att göra sin röst hörd med hjälp av utbildad tolkhjälp i frågor avseende bland annat patient- och rättssäkerhetsfrågor och dels offentlig sektors effektivitet och verkansgrad på tillskjutna skattemedel.

Utbildningsdepartementet har särskilt framställt önskemål om Länsstyrelsens bedömning av om kostnadseffektiviteten i tolktjänsterna kommer att påverkas.

Länsstyrelsens bedömning i denna del frångår inte utredningens slutsatser i betänkandet. Kvalitet kostar mer än kvantitet. De positiva effekter utredningens lagförslag har för enskilda i samhället och för barn, som fortsättningsvis inte kan nyttjas som tolkresurser, uppväger de eventuella kostnadsökningar nyttjandet av auktoriserade och utbildade tolkar kan få på kort sikt. Ökad och mer rationaliserad tolkverksamhet med effektiviserad beläggning och samkörning av tolkuppdrag inom den offentliga sektorn torde jämna ut dessa eventuella kostnadsökningar på längre sikt.

Utbildningsdepartementet har även framställt önskemål om Länsstyrelsens bedömning om vilka kostnader utredningens förslag kommer att medföra.

Utifrån ett länsstyrelseperspektiv är det utifrån betänkandet svårt att göra en tillförlitlig uppskattning i denna del.

För det fall att registrering och tillsyn över tolkförmedlingar läggs på länsstyrelsernas lott, enligt utredningens lagförslag, behövs ytterligare utredning beträffande hur många och vilka länsstyrelser som är aktuella för de nya arbetsuppgifterna. I den urvalsprocessen bör även ett geografiskt perspektiv belysas, så att tillgängligheten till branschaktörerna underlättas i ett eventuellt tillsynsarbete. Vidare är det önskvärt, i en kommande proposition, att mer konkret belysa hur en prövning ska utföras, vilka remissinstanser som ska tillfrågas gällande redlighet och vandel. Detsamma gäller tillsynsverksamheten av registrerade förmedlingar. Enligt beredningens nuvarande förslag kommer, enligt Länsstyrelsens mening, prövning inför en registrering samt tillsyn och kontroll av registrerade tolkförmedlingar innebära ett tämligen omfattande arbete.

Kostnaden kommer av förklarliga skäl att vara större i ett inledande skede av arbetet, även om en viss del av arbetet kan finansieras av en så kallad ansökningsavgift. Utredningen har, med viss hjälp av länsstyrelsernas underlag till utredningen, beräknat att fyra (4) årsarbetskrafter kan komma att behövas för att utföra arbetet. Länsstyrelsen menar att den beräkningen helt är beroende av hur omfattande de berörda länsstyrelsernas faktiska arbete kommer att utformas i en kommande proposition och lag. Oavsett hur arbetet utformas måste medel tillskjutas de länsstyrelser som får dessa nya arbetsuppgifter.

Utredningen föreslår att registrering och operativt tillsynsansvar över tolkförmedlingarna läggs på länsstyrelserna samt att det arbetet även ska kombineras med ett uppdrag för länsstyrelserna att lämna lägesbilder om tolkfrågor i länen, inom ramen för det befintliga integrationsuppdraget. Länsstyrelsen har inget principiellt mot ett sådant förslag, men anser att ett lägesbildsuppdrag inte ryms inom befintliga anslag. Länsstyrelsen ser med viss oro på utvecklingen att kontinuerligt lägga ytterligare arbetsuppgifter på en redan ansträngd organisation/myndighet utan ytterligare finansiering.

Avsnitt 8.7.2 Registrering av tolkförmedlingar

Länsstyrelsen önskar ytterligare förtydliganden hur en prövning av privatpersoner, styrelsemedlemmar, bolagsmän och kommanditdelägare ska göras rent praktiskt. Menar utredningen, utöver en registerkontroll av exempelvis misstanke- och belastningsregistret, Skatteverkets och Kronofogdemyndighetens register, enligt ett remissförfarande, att förmedlingarna själva ska tillhandahålla material till styrkande för en registrering? Om så är fallet önskas ytterligare vägledning beträffande vilket material som kan vara aktuellt att inhämta. Arbetet med att inhämta material kommer att belasta berörda myndigheter som har att tillhandahålla material och registeruppgifter vad gäller arbetsinsatser och ekonomi. Sammantaget är det därför svårt att se hur arbetet kommer att påverka berörda länsstyrelser och andra myndigheter på ett ekonomiskt plan. Enligt utredningens förslag är det en omfattande kontroll av en större krets inblandade, som kan ha väsentligt inflytande över en tolkförmedlingsverksamhet. Länsstyrelsen önskar även vägledning hur bedömningen av en registreringsansökan ska göras i ett senare skede. Vid ett avslag på grund av vandel och redlighet uppkommer frågor kring huruvida det är det tillräckligt att de sökande (bolaget eller föreningen, handelsbolaget, föreningen och kommanditbolaget) ändrar styrelsens, bolagsmännens inflytande över rörelsen, för att erhålla registrering. I frågor om vandel och redlighet önskas även vägledning beträffande hantering av ägandeandelar i förmedlingar. Är det tänkt att länsstyrelserna ska göra en så kallad genomlysning av ägarstrukturen i en tolkförmedling? Om så är fallet, måste aktier och andelar säljas till icke närstående för att en registrering ska kunna genomföras, efter ett avslag på grund av vandel och redlighet?

Avsnitt 8.7.3 Tillsyn och egenkontroll av tolkar och förmedlingar

Länsstyrelsen önskar ytterligare vägledning gällande hur den operativa tillsynen ska bedrivas och vad tillsynen ska omfatta. Enligt utredningens förslag ska länsstyrelserna efter samråd med Kammarkollegiet, central kunskaps-myndighet och ramavtalsupphandlandemyndighet utföra tillsyn och kontroll enligt tolklag och tolkförordning. Länsstyrelsen önskar vägledning dels gällande vilka centrala kunskapsmyndigheter som kan vara aktuella för samråd och dels vad tillsynen ska omfatta. Utredningen har bland annat i avsnitt 8 i remisskrivelsen behandlat länsstyrelsernas tillsynsansvar, men Länsstyrelsen önskar ytterligare vägledning gällande dels hur ett system byggt på egenkontroll ska utformas och dels om hur tillsynen av tolkförmedlingar ska göras rent praktiskt. Är det utredningens tanke att ansvarig Länsstyrelse ska begära in yttranden från part i samhället som nyttjat en tolkförmedling, inför en återkommande tillsyn, eller sker tillsynen efter att part i samhället framställt önskan om granskning efter klagomål mot en tolkförmedling?

Länsstyrelsen finner det osäkert att försöka uppskatta och beräkna årsarbetskrafter och kostnader för registrering och tillsyn av tolkförmedlingar utan ovan önskade förtydliganden.

De som medverkat i beslutet

Beslutet om detta yttrande har fattats av landshövding Per Bill efter föredragning av jurist Bert-Ola Jonsson. I den slutliga handläggningen har även länsråd Veronica Lauritzen och chefsjurist Caroline Näslund medverkat.

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.